

ТЕМА: УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИВЧЕНОГО З ТЕМИ «ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ. ДВОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ»

Мета: узагальнити й систематизувати знання учнів із теми «ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ. ДВОСКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ», сформувати цілісну систему особистих знань учнів із теми, структурувати вивчений теоретичний матеріал, удосконалювати орфографічні й пунктуаційні вміння й навички; розвивати творчі вміння учнів самостійно розв'язувати нові пізнавальні завдання; удосконалювати мисленнєві дії аналізувати, порівнювати, систематизувати й узагальнювати, доводити й обґрунтовувати; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу розвивати спостережливість, уважність, кмітливість як важливі елементи розумової діяльності людини; виховувати культуру усного й писемного мовлення, інтерес до вивчення рідної мови.

Тип уроку: урок узагальнення й систематизації вивченого.

Обладнання: підручник, міні-підручник, слайдова відеопрезентація, РЗ.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент.

II. Емоційне налаштування.

III. Ознайомлення восьмикласників із темою, метою й завданнями уроку.

IV. Узагальнення й систематизація теоретичних положень теми.

- Мовознавча вікторина (тести і тестові завдання).

1. Знайдіть правильну відповідь. Речення називається простим, якщо... :

А) граматична основа складається з підмета та присудка;

Б) має одну граматичну основу;

В) граматична основа складається з одного головного члена речення.

2. Серед поданих речень знайти просте. Пояснити.

Історія шоколаду почалася більше 3 тисяч років тому на благодатних низовинах Мексиканської затоки. Там зародилася цивілізація індіанців ольмеків, у мові яких вперше з'явилося слово «какава». Після зникнення цивілізації ольмеків на території сучасної Мексики влаштувалися індіанці майя, які вважали какао-дерево якимсь божеством, а його зернам приписували магічні властивості. Какао-дерева росли в достатку, тому тривалий час майя їх не культивували. Правда, напій із їхнього насіння вважався розкішшю, доступною тільки для обраних - жерців, батьків племені і найдостойніших воїнів. До 6 століття н.е. було закладено і перші плантації какао.

3. Знайдіть правильну відповідь. Речення називається двоскладним, якщо...:

А) граматична основа складається з підмета та присудка;

- Б) має одну граматичну основу;
- В) граматична основа складається з одного головного члена речення.

4. Серед поданих речень знайти двоскладне. Пояснити.

До 10 століття н.е. культура майя занепала. А через два століття на території Мексики утворилася потужна імперія ацтеків. Плантації какао вони, зрозуміло, не залишили без уваги. І з кожним роком какао-дерева давали все більший і більший урожай. На рубежі 14-15 століть ацтеки завоювали область Хосопоско, отримавши доступ до кращих плантацій какао. Якщо вірити легенді, у палаці Nezahualcoyotl за рік споживали близько 500 мішків какао-бобів, а склад вождя ацтеків Монтесуми вміщував десятки тисяч мішків з какао.

5. Знайдіть речення, у якому (яких) присудок - складений іменний:

- А) Історія появи шоколаду нерозривно пов'язана із зародженням перших цивілізацій.
- Б) Ласощі пройшли шлях від гіркого ацтекського напою до солодкого європейського десерту.
- В) Сьогодні шоколад є одним з найпопулярніших кондитерських виробів у світі.

6. Знайдіть речення, у якому (яких) присудок - складений дієслівний:

- А) Шоколад став дуже популярним у сучасному цивілізованому світі.
- Б) Шоколад легко можна побачити на прилавках магазинів різних країн в усіх куточках світу.
- В) А от історія шоколаду розпочалася з моменту, коли древні племена Майя і Ацтеків виявили чудові властивості какао.

7. Знайдіть правильну відповідь. Додаток – це...:

- А) другорядний член речення, який відповідає на питання непрямих відмінків;
- Б) другорядний член речення, який відповідає на питання який? чий?;
- В) другорядний член речення, який відповідає на питання як? де? коли?

8. Знайдіть правильну відповідь. Додаток буває:

- А) прямим та непрямым;
- Б) узгодженим та неузгодженим;
- В) місця, часу, способу дії, порівняльним.

9. У поданих реченнях знайти додатки. Вказати їх вид. Пояснити.

Знайомство іспанців із шоколадом

Іспанці змінили рецепт шоколаду, що існував століттями. У занадто гіркий ацтекській чоколатль вони почали додавати корицю, тростинний цукор і мускатний горіх. Іспанці понад півстоліття зберігали рецептуру приготування шоколадного напою в найсуворішому секреті, не бажаючи ні з ким ділитися своїм відкриттям.

10. Знайдіть правильну відповідь. Означення – це...:

- А) другорядний член речення, який відповідає на питання непрямих відмінків;
- Б) другорядний член речення, який відповідає на питання який? чий?;
- В) другорядний член речення, який відповідає на питання як? де? коли?

11. Знайдіть правильну відповідь. Означення буває...:

- А) прямим та непрямым;
- Б) узгодженим та неузгодженим;
- В) місця, часу, способу дії, порівняльним.

12. У поданих реченнях знайти означення. Вказати їх вид. Пояснити.

Знайомство італійців із шоколадом

Завдяки контрабандистам про шоколад дізналися у країні Нідерланди. А флорентійський мандрівник Франческо Карлетті розповів про напій із какао-бобів італійцям, що першими винайшли ліцензії на створення шоколадного виробництва. Країну охопила справжня шоколадна манія: їхні шоколатерії - так в Італії називали шоколадні кафе - відкривалися один за іншим у різних містах. Завзято охороняти рецепт вишуканих ласощів італійці не стали. Від них про шоколад дізналася Австрія, Німеччина та Швейцарія.

13. Знайдіть речення з прикладкою, поясніть її написання :

Знайомство французів із шоколадом

Потрібно відзначити, що великий внесок у поширення благородних солодошів у Європі зробила іспанська принцеса/Анна Австрійська. Вона стала дружиною французького короля/Людовика XIII. Королева/Анна познайомила з какао/бобами місто/Париж, куди вона на початку 17 століття привезла ящик плодів какао/дерева. Після того, як шоколад був схвалений французьким королівським двором, він швидко підкорив всю Європу. Правда, ароматний напій, хоч і був більш популярним, ніж кава і чай, але залишався таким дорогим, що дозволити собі цю рідкісну насолоду могли тільки багатії/пани.

14. Знайдіть правильну відповідь. Обставина – це... :

- А) другорядний член речення, який відповідає на питання непрямих відмінків;
- Б) другорядний член речення, який відповідає на питання який? чий?;
- В) другорядний член речення, який відповідає на питання як? де? коли?

15. Знайдіть правильну відповідь. Обставина буває...:

- А) прямою та непрямою;
- Б) узгодженою та неузгодженою;
- В) місця, часу, способу дії, порівняльною тощо.

16. У поданих реченнях знайти обставини. Вказати їх вид. Пояснити.

Аж до початку 19 століття шоколад існував тільки у вигляді напою, поки швейцарський шоколатьє Франсуа-Луї Кайе не придумав рецепт, що дозволив перетворювати какао-боби в тверду маслянисту масу. Вже через рік поблизу містечка Веве була побудована шоколадна фабрика, а слідом за нею

підприємства з виробництва шоколаду стали відкриватися і в інших європейських країнах.

Переломним моментом в історії виникнення шоколаду став 1828, коли голландцеві Конраду ван Хоутену вдалося в чистому вигляді отримати какао-масло, завдяки якому королівські ласощі набули звичної для нас твердої форми.

V. Виконання системи завдань на узагальнення практичних умінь і навичок.

- *Випереджувальні завдання: цікавинки про шоколад.*

- *Словниковий диктант.*

Будівля «Шоколадний будинок», какао-дерево, Колумб-мандрівник, какао-масло, шоколадні компанії «Вацак», «АВК», «Рошен», раби-індіанці, цукерки «Силач Бамбула», «Червоний мак», країна Нідерланди, вулиця Шоколадна.

- *Пояснювальний диктант.*

Запишіть речення, поставте розділові знаки, зробіть повний синтаксичний розбір речення.

Історія шоколаду не закінчується. Сьогодні королівські ласощі з багатовіковою історією доступні для кожного і є напевно найпривабливішою у світі солодкістю. Деякі люди люблять шоколадні солодоці як своє життя.

АЛГОРИТМ синтаксичного розбору двоскладного речення

З'ясувати вид речення за метою висловлювання

Розповідне

Питальне

Спонукальне

Вказати вид речення за емоційним забарвленням

Окличне

Неокличне

Вказати вид речення за будовою

Просте

Складне

Односкладне

Двоскладне

Вказати вид речення за наявністю другорядних членів речення

Поширене

Непоширене

Вказати, чи речення ускладнене (чим) чи неускладнене

- *Творче конструювання (робота в міні-групах).*

VI. Підсумок уроку.

- *Мозковий штурм.*

1. На що вказує означення? Які види означень ви знаєте? Навести приклади.

2. Як називається образне означення в художньому мовленні? Яка його стилістична роль? Відповідь проілюструвати прикладами.

3. Чому, на вашу думку, прикладка є різновидом означенням? Назвати основні правила правопису прикладок.
4. Що таке додаток? Як відрізнити прямий додаток від непрямого?
5. Які види обставин вам відомі? Чим вони виражаються, на які запитання відповідають?
6. Яким членом речення виступає порівняльний зворот?
7. Які другорядні члени речення можуть належати до групи підмета і до групи присудка, а які — лише до групи присудка?

VII. Оцінювання знань учнів. Мотивація оцінок.

VIII. Домашнє завдання:

1. Підготуватися до написання контрольної роботи з вивченої теми, опрац. питання зі ст. 34 - 61